

ภาพลักษณ์สังคมเมืองในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” ของ กฤษณา อโศกสิน Urban image in the novel "Nam Len fire" of Krisana Asokesin

ภาชีณี เต็มรัตน์^{1*}

Pachinee Temrat^{1*}

¹ อาจารย์, สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer, Development of Thai for Business Communication, Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University.

* Corresponding author, E-mail: pachinee_t@hu.ac.th

บทคัดย่อ

ภาพลักษณ์สังคมเมืองในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” ของกฤษณา อโศกสิน เป็นการศึกษาภาพลักษณ์ในนวนิยายโดยระเบียบวิธีวรรณคดีวิจารณ์ ผลการวิจัยภาพลักษณ์สังคมเมืองในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” ของกฤษณา อโศกสิน เสนอให้เห็นภาพลักษณ์ในสังคมเมืองทั้งภาพลักษณ์ในเชิงบวกและเชิงลบทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่ 1. เมือง : ความหวังทางเศรษฐกิจ 2. เมือง : ดินแดนแห่งภัยอันตราย 3. เมือง : การไล่ล่าพื้นที่ 4. เมือง : สภาพจิตใจคนในสังคม 5. ภาพสะท้อนครอบครัว ภาพลักษณ์ในเชิงบวกของสังคมเมืองคือ เมืองเป็นดินแดนแห่งความหวังทางธุรกิจ ภาพในเชิงลบคือสังคมเมืองยังคงเป็นสังคมที่มีการแบ่งแยกชนชั้น มีนายทุนที่คอยเอาเปรียบ มีการแก่งแย่งแข่งขันในทางธุรกิจ และมีภัยอันตรายรอบด้าน แม้ว่าเมืองจะได้รับการพัฒนาและมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่สภาพจิตใจของคนในสังคมไม่ได้พัฒนาตามความก้าวหน้าทางวัตถุ ยังคงมีความเสื่อมโทรมด้านมนาน้ำนัยอยู่ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขแบบยั่งยืนนั้น คือ การไม่ยึดติดกับวัตถุมากเกินไป หนทางหรือแบบอย่างของบรรพบุรุษ ที่ใช้ชีวิตแบบสมถะ ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย พอดีและพอเพียง ย่อมทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์สังคมเมือง

Abstract

The image of the city society in the novel “Nam Len fire” of Krisana Asokesin is a study of the image in the novel by the method of criticizing literature. The results of the research on the urban image in Krisana Asokesin's novel “Nam Len fire” presented 5 positive and negative images of urban society, both positive and negative. 1.City: Economic Hope 2. City: Land of Danger 3. City: Space Chase 4. City: State of mind, people in society 5. Family reflection The positive image of urban society is a land of business hope. The negative image is that the urban society is still a society that has a separate class. There is a capitalist who takes advantage. There is competition in the business. And there is a danger around Although the city has been developed and has economic growth But the mental state of people in society is not developed according

to material progress There is still a decline in consciousness. Living in a sustainable society is not too attached to the object. The path or model of the ancestors who lived a humble life Not extravagant, extravagant Fit and sufficient Would make people live together happily.

Keyword: Urban image

บทนำ

1. นวนิยายในฐานะศิลปะวรรณคดี

วรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของระบบชีวิตมนุษย์ในชุมชน “ทุกชุมชนทุกสังคมมีวรรณคดีในรูปใดรูปหนึ่ง แล้วแต่ระดับและลักษณะความเจริญของชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ” (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. 2543:2) วรรณคดีเกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม วรรณคดีถือเป็นผลผลิตทางสังคมที่เกิดขึ้นจากความต้องการเสพประสบการณ์สุนทรีย์ของมนุษย์ในสังคม และยังช่วยขัดเกลาทัศนคติของมนุษย์ในสังคมให้ค่านึงถึงคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันมากขึ้น ปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผู้คนในสังคมต่างแข่งขันกันทำธุรกิจ สร้างความเห็นแก่ตัวเพิ่มขึ้น โดยกระทำการทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง เมื่อลักษณะทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปวรรณคดีถือเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นสิ่งสำคัญในการเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมให้ประจักษ์แก่ผู้เสพ และอาจนำไปสู่การคิดใคร่ครวญและแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ทันทั่วทั้งที่ วรรณคดีจึงให้ทั้งความบันเทิงและสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี และไม่ว่ายุคสมัยใดวรรณคดีก็ยังคงเป็นกระจกเงาเสนอภาพสะท้อนของสังคม

ลักษณะทางสังคมมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ นิสัยใจคอของมนุษย์ในสังคม รวมทั้งผู้สร้างสรรค์งานวรรณศิลป์ ผู้แต่งที่มีความเข้าใจชีวิต รับผิดชอบ และมีความสำนึกทางสังคมย่อมแสดงความหมายของชีวิตในโลกทัศน์ของตน ไม่ว่าจะสอดคล้อหรือขัดแย้งกับความเป็นไปทางสังคมก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการคิดของผู้แต่ง ชีวิตมนุษย์ในวรรณคดีเป็นชีวิตที่ผ่านการมองโดยสายตาของผู้แต่ง ผู้แต่งที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมนำเสนอปัญหาที่มีความซับซ้อนในสังคมให้ประจักษ์แก่ผู้อ่าน ดังที่ เจตนา นาควัชระ (2520: 15) อธิบายว่า

...นักประพันธ์ที่ดี คือนักประพันธ์ที่พยายามเสาะหาลักษณะและความหมายที่แท้จริงของสังคมของตน แล้วนำมาแสดงออกในวิธีการที่ชี้ให้เห็นว่าเขามีความสนใจ และรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ๆ อย่างแท้จริง งานประพันธ์แบบนี้จึงมิใช่แต่เพียงเป็นเรื่องบันเทิงเริงรมย์ แต่เป็นสิ่งที่จะกระตุ้นปัญญาความนึกคิดให้แก่ผู้อ่าน...

การเสนอปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบทุนนิยมมากขึ้น ผู้แต่งจึงต้องมีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมากขึ้น ชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมต่างเต็มไปด้วยบรรยากาศของความตึงเครียด มีปัญหาหอบด้านเกิดขึ้นในสังคม อาทิ ภาวะปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และภัยพิบัติทางธรรมชาติ มนุษย์จึงต้องหาช่องทางในการขจัดปัญหาที่รุมเร้าด้วยการเข้าหาศิลปะ

นวนิยายจัดเป็นศิลปะบันเทิงคดีร้อยแก้วรูปแบบใหม่ซึ่งได้รับอิทธิพลจากตะวันตก เป็นเรื่องสมมติที่ผู้แต่งจินตนาการขึ้นให้มีความสมจริง เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มชนในสังคม นวนิยายรูป

แบบเดิมประเภทนิยายกลอนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเหล่านี้ได้ เนื่องจากพวกเขา “ต้องการบันเทิงคดีที่เข้ากับอุปนิสัยและชีวิตของพวกเขา เขาต้องการเรื่องเล่าที่คล้ายชีวิตจริงที่พบเห็น และเป็นเรื่องที่มีเหตุผล นวนิยายซึ่งมีลักษณะของความสมจริงจึงงอกงามขึ้น” (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2523: 16 อ้างถึงใน คำพ ทันศรี, 2541: 10) การแสดงชีวิตอย่างสมจริงเป็นลักษณะเด่นของนวนิยายที่สอดคล้องกับความซับซ้อนของโลกสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลายทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง นวนิยายจึงมีลักษณะ “...กว้างและไม่พิถีพิถันในเรื่องกฎเกณฑ์มากนัก เหมาะสำหรับแสดงทุกด้านทุกมุมแห่งชีวิตสมัยใหม่...” (วิทย์ ศิวะศรียานนท์, 2541: 127)

การศึกษาวรรณคดีต้องกระทำควบคู่ไปกับการศึกษาสังคม เนื่องจากสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อวิถีคิดของมนุษย์ สภาพทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของยุคสมัยใหม่ สังคมไทยมีความซับซ้อนมากขึ้น เมื่อมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและเข้าสู่ยุคทุนนิยม ผู้คนในสังคมมีการแก่งแย่งแข่งขันกันจนสร้างความสับสนในการดำเนินชีวิตและทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ สภาพทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว และผกผันอยู่ตลอดเวลาถือเป็นเรื่องสำคัญของการสร้างงานวรรณศิลป์ของผู้แต่ง วรรณคดีจึงเป็น “เครื่องแสดงออกทางสังคม” (เจตนา นาควัชระ, 2520: 14) ที่สำคัญในการที่จะทำให้ผู้รับเข้าใจถึงบริบททางสังคม และเห็นถึงความสามารถของผู้แต่งในการสร้างงานซึ่งได้แสดงความหมายที่แท้จริงของสังคมอันเป็นปัจจัยภายนอกที่อยู่แวดล้อมตัวผู้แต่งให้ประจักษ์แก่ผู้อ่าน

2. “น้ำเล่นไฟ”: ความขัดแย้งที่สร้างความลงตัว

นวนิยายเป็นสื่อกลางที่สำคัญในการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม ทำให้ผู้อ่านรับรู้ได้ทั้งความคิดเห็น ความเคลื่อนไหว และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยการนำเสนอของผู้แต่งที่ใช้ลักษณะสภาพทางสังคมมาเป็นวัตถุดิบและสร้างให้มีความสมจริงมากขึ้น แนวคิดของนวนิยายที่ได้วิเคราะห์เป็นการฉายให้เห็นถึงลักษณะทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางการพัฒนาทางเศรษฐกิจ มีการแก่งแย่งพื้นที่ทำมาหากิน การค้ากำไร และการเกิดปัญหาทับซ้อนด้านผลประโยชน์ของผู้ประกอบการจากนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” ของกฤษณา อโศกสิน ซึ่งได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นประจำปีพุทธศักราช 2554 งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และรางวัลชนะเลิศเชว่นบุ๊คอวอร์ด ครั้งที่ 8 ประจำปี 2554 โดย ศาสตราจารย์ ดร. รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ประธานคณะกรรมการประเภทนวนิยาย ได้ให้ความเห็นว่า

นวนิยายเรื่อง น้ำเล่นไฟ ของ กฤษณา อโศกสิน นี้ นำเสนอคุณค่าของอาชีพเกษตรกรรมผ่านเรื่องราวของครอบครัวเกษตรกรหัวก้าวหน้าไปพร้อมกับครอบครัวของเศรษฐีเจ้าของตลาดสดสมัยใหม่ แม้จะนำเสนอประเด็นทางสังคมที่หนักหน่วง แต่ผู้ประพันธ์ก็ไม่ได้ละเลยเสน่ห์ของนวนิยายที่ชวนอ่านด้วยการสร้างปมขัดแย้งในครอบครัว ปมขัดแย้งในใจของตัวละคร และความไม่ลงรอยกันของตัวละครคู่เอก ซึ่งในที่สุดก็คลี่คลายลงด้วยดี เหตุที่นวนิยายเรื่องนี้โดดเด่นด้านเนื้อหาแนวคิด ที่สร้างสรรค์ตัวละครมีชีวิตชีวา นำเสนออารมณ์ที่บันเทิงใจ ภาษาเนียนงามด้วยฝีมือของผู้ประพันธ์จึงมีมติให้ได้รับรางวัลชนะเลิศ

ผู้แต่งได้ตั้งชื่อนวนิยายด้วยคำที่เข้าใจง่าย ๆ แต่ในความง่ายนี้มีปริศนาแฝงอยู่ทำให้เราต้องค้นหามีอะไรในเนื้อหา เหตุใด “น้ำ” จึงเล่นกับ “ไฟ” ได้ ทั้งที่สองสิ่งนี้มีความตรงข้ามกันอย่างไม่มีวันบรรจบกันได้ ความโดดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้จึงอยู่ที่การตั้งชื่อเรื่อง “น้ำเล่นไฟ” ผู้แต่งตั้งใจให้หมายถึงความงดงามของชีวิต ที่เกิดจากการประสานของสิ่งที่ขัดแย้งกันอย่างลงตัว ดังสายน้ำที่พลิ้วไหวสงบเยือก

เย็น จะดูสวยงามยิ่งขึ้นเมื่อกระทบกับแสงแดดและเกิดเป็นประกายระยิบระยับ สะท้อนว่าสิ่งที่แตกต่างจึงไม่ใช่สิ่งที่ทำลายล้างหรือสร้างความขัดแย้งและอุปสรรคต่อกันเสมอไป ความแตกต่างไม่จำเป็นต้องเป็นความแตกแยก แต่อาจเป็นความต่างที่สร้างความลงตัวก็เป็นได้ นวนิยายเรื่องนี้มีทั้งหมด 69 ตอน ในแต่ละตอนก็มีการเชื่อมต่อนี้่เรื่องกันไปตามลำดับของการดำเนินเรื่อง โดยตัวละครคู่เอกคือ “ดินดี” และ “ยลโฉม” มีลักษณะเด่นในการดึงผู้อ่านให้ติดตามความเป็นไปของตัวละคร ที่มีความขัดแย้งทางความคิดแต่ก็ประสานกันได้อย่างลงตัว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาพลักษณ์สังคมเมืองในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” ของกฤษณา อโศกสิน เสนอให้เห็นภาพลักษณ์ในสังคมเมืองทั้งภาพลักษณ์ในเชิงบวกและเชิงลบทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่

1. เมือง : ความหวังทางเศรษฐกิจ
2. เมือง : ดินแดนแห่งภัยอันตราย
3. เมือง : การไล่ล่าพื้นที่
4. เมือง : สภาพจิตใจคนในสังคม
5. ภาพสะท้อนครอบครัว

ภาพลักษณ์สังคมเมืองในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” ของ กฤษณา อโศกสิน

1. เมือง: ความหวังทางเศรษฐกิจ

กฤษณาเสนอให้ผู้อ่านรับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม สืบเนื่องมาจากความเจริญด้านวัตถุที่เข้ามาครอบงำความคิดของผู้คนให้มีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ภาพลักษณ์สังคมเมืองที่ปรากฏในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” คือ ภาพของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลให้ชาวชนบทใช้เป็นความหวังในการหนีความยากลำบากจากถิ่นฐานบ้านเกิดของตนแล้วเดินทางอพยพเข้าสู่เมือง เกษตรกรบางคนยอมขายที่ดินทำกินของตนเองในชนบทให้แก่นายทุนด้วยความหวังว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น หรือบางคนก็ไม่มีกำลังที่จะทำงานต่อไปได้แล้วเพราะเข้าสู่วัยชรา อีกทั้งลูกหลานก็ไม่ปรารถนาที่จะทำการเกษตร ส่วนใหญ่ก็จะเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ ที่ดินที่มีอยู่จึงจำเป็นต้องขายไปในที่สุด ดังที่หญิงวัยกลางคนในเรื่องนี้กำลังจะขายที่ดินให้กับ “นายตัด” เจ้าของตลาดสดตรีมิตร ทั้งที่ความเป็นจริงก็ไม่อยากขายแต่ด้วยความยากลำบากที่ลูกนำหลานมาให้เลี้ยงและไม่มีเงินพอที่จะทำอะไรไถนาได้อีกต่อไปจึงตัดสินใจขายที่นาอันเปรียบเสมือนลมหายใจของชีวิต ดังคำพูดของหญิงวัยกลางคนที่แสดงให้เห็นถึงความขมขื่นภายในใจว่า

ไอ้หนูนี้ก็ลูกของลูกสาว...คือ...ก็เอาเองแล้วกันจ๊ะว่ามันไปยังไงมาอย่างไร ฉันเองก็ไม่อยากเล่า ไม่อยากขายหรือถนนที่ทำกิน แต่จะทำยังไงได้มีลูกสี่คนจ๊ะ...แต่ไม่มีใครอยากทำนาเลยซักคน...ผู้หญิงสองคนมีผัวไปแล้ว ผู้ชายก็เหมือนกันเข้ากรุงเทพฯ หมด มันว่าใครจะทำไหวลำบากตายโหงตายท่า...ดูมันว่าซิคคุณ ดูมันว่า (239-240)

กฤษณาถ่ายทอดความรู้สึกผ่านคำพูดของหญิงวัยกลางคนว่าคือความคับแค้นใจที่ถูก ๆ ไม่เห็นถึงความสำคัญของที่ดินทำกิน กลับมองว่ามันคือความยากลำบาก ทั้งที่ก่อนหน้านี้ผู้เป็นแม่ก็ทำอะไรไถนาเลี้ยงลูกมาจนเติบโตใหญ่มีครอบครัวหมดแล้ว แต่ลูกกลับดูถูกอาชีพของแม่ว่าเหนื่อยยาก “ลำบากตายโหง

ตายท่า” คนรุ่นใหม่มักมองความสะอาดสบายเป็นที่ตั้งและมีความคิดว่าเมืองหลวงคือดินแดนศิวิไลซ์ที่จะทำให้พวกเขาพบกับความสุขที่แท้จริงได้ ภาพของชนบทที่ขาดความทันสมัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีแหล่งบันเทิงเริงรมย์ ซึ่งตรงกันข้ามกับบรรยากาศในเมืองหลวงที่มีพร้อมสรรพทั้งเครื่องอำนวยความสะดวก สถานที่ท่องเที่ยว แหล่งบันเทิง ทำให้คนชนบทมองภาพเมืองว่าเป็นดินแดนแห่งความใฝ่ฝัน และมุ่งหน้าเข้ามาอยู่ในเมืองกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยความหวังว่าจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในชนบท เมืองจึงเป็นดินแดนแห่งความหวังของหลาย ๆ คน

2. เมือง: ดินแดนแห่งภัยอันตราย

กฤษณาถ่ายทอดให้เห็นว่าคนชนบทมองว่าเมืองคือแดนสวรรค์ที่มีความสะอาดสบายเพียงพร้อม น่าอยู่อาศัย แต่เมื่อได้มาสัมผัสความรู้สึกนั้นก็เริ่มจางลงเรื่อย ๆ เพราะสังคมเมืองปรากฏให้เห็นเหตุการณ์ เลวร้ายต่าง ๆ อยู่ทุกเมื่อ เช่น การโจรกรรมทรัพย์สินอันมีค่าของผู้อื่น ซึ่งสาเหตุการก่อวีรกรรมของโจรก็มี ต่างกันไป บ้างก็ติดยาเสพติด บ้างก็ไม่ทำการทำงาน หรือบ้างก็ทำไปด้วยความคึกคะนอง ดังเหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่องเรื่องขณะที่ทุกคนกำลังจับจ่ายซื้อของกันในตลาดสดตริมิตรก็เกิดการกระชากสร้อยของผู้หญิง คนหนึ่ง ความรู้สึกของตัวละครผู้เสียหายนั้นสื่อว่าทำไมต้องทำกันเช่นนี้ “สร้อยบาทหนึ่งคะ แขนว หลวงพ่อนร กับเหรียญรัชกาลที่ 5 พิมพ์นี้ไว้ก้อย แขนวมาเกือบยี่สิบปี เสียตายมาก...” (267) กฤษณาแสดงให้เห็นถึงความเสื่อมทางสังคมที่มีภัยรอบด้าน แม้ว่าเราจะระวังตัวแล้วแต่บางครั้งก็ยังไม่พ้นภัยอยู่ที่ผู้แต่ง เสนอให้ผู้อ่านรับรู้ถึงภัยอันตรายนี้ว่า

...วันไหนคนแยงก็ต้องคอยระวัง ใส่ของแต่งตัวมาหรือถือกระเป๋าตุงก็ต้องคอยดูหน้า

ดูหลัง บางคนนี่ว่าไม่เป็นไร แค่สร้อยแขนพระเส้นเดียว แต่เดี๋ยวนี้เงินทองหายากคนก็ตุงงานกันเยอะ บางทีเขาก็เกิดคิดสั้นขึ้นมาดื้อ ๆ หรือถ้าเป็นพวกติดยา อยากได้เงินไปซื้อยา เขาก็ทำได้ทุกหน้าที่เหมือนกัน... (268)

ความเลวร้ายทางสังคมที่เกิดจากความอยากได้ในสิ่งของของผู้อื่น ทำให้ภาพลักษณ์ของสังคมเมืองเต็มไปด้วยภัยอันตรายรอบด้าน ทุกคนที่อยู่ในเมืองต้องใช้ชีวิตด้วยความระมัดระวังทุกฝีก้าว แม้ว่าบางครั้งเราจะระมัดระวังตัวแล้วก็ยังไม่พ้นภัย ดังที่เห็นได้จากข่าวรายวันตามหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีเหตุการณ์เลวร้ายทางสังคมเกิดขึ้นทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ การฆาตกรรม การทารุณเด็ก การใช้กำลังชกต่อยเพียงเพราะอารมณ์ชั่ววูบ เป็นต้น และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ก็ได้จำกัดเพศ วัย อาชีพ หรือฐานะทางสังคม แต่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนทุกชั้นที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ๆ ซึ่งสื่อได้ว่ามนโสนำนักของคนในสังคมนั้นวันจะน้อยลงเรื่อย ๆ จนถึงกับขาด เมื่อคนในสังคมขาดคุณธรรม จริยธรรม และความสำนึกที่ดี ย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมและความเลวร้ายที่นับวันจะเพิ่มขึ้น

งานวิจัยของ อารียา หุติณทะ (2539: 316) “ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัยระหว่างพุทธศักราช 2534-2536” ได้กล่าวถึงบรรยากาศความรุนแรงในสังคมในเรื่องสั้นว่า ส่วนหนึ่งมาจากการเสนอข่าวสารทางสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การเสนอข่าวอาชญากรรมของสื่อมวลชนทั้งภาพและการบรรยายที่เร้าให้เกิดอารมณ์มากจนเกินควร เป็นมูลเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เสพข่าวเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และนำไปสู่การเกิดความรุนแรงในสังคม ซึ่งผู้วิจัยมองว่าในความจริงทางสังคมยุคปัจจุบัน ผู้คนในสังคมก็มักจะมีอาการคล้อยตามสื่อต่าง ๆ อย่างง่ายดาย และเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตที่คนในสังคม ทุกเพศทุกวัยเลือกเดินตามและเลียนแบบ ดังนั้นการดำรงชีพอยู่ในสังคม

เมืองจึงต้องระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองทุกฝีก้าว เพราะผู้คนที่ขาดจริยธรรมในจิตใจย่อมกระทำทุกอย่างเพื่อสิ่งที่ตัวเองปรารถนาได้ตลอดเวลา

3. เมือง: การไล่ล่าพื้นที่

เมือง คือ ดินแดนแห่งการค้าทางธุรกิจ อันเป็นเป้าหมายสำคัญด้านการลงทุนของผู้ประกอบการในสาขาต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันการพัฒนาทางเศรษฐกิจมีความก้าวหน้าเข้าสู่ยุคทุนนิยม ส่งผลให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขันกันทำธุรกิจและการค้ากำไรกันมากขึ้น ผู้ประกอบการต่างสรรหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อหวังผลที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจ เรียกว่า ลงทุนน้อยแต่หวังกำไรมหาศาล ดังที่ตัวละครในเรื่องคือ “ยอดยิ่ง” พยายามหาช่องทางเพื่อที่จะได้เข้าไปจับจองแผงขายของในตลาดสดตรังมิตร ด้วยเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ สารพัด เช่น การเข้าไปจับ “ยลโฉม” หลานสาวเจ้าของตลาด เพื่อหวังว่าเธอจะสามารถทำให้เขาได้แผงขายของในตลาดนี้ แต่เมื่อ “ยลโฉม” บอกความจริงว่าเธอไม่ใช่ทายาทของเจ้าของตลาดสดตรังมิตร “ยอดยิ่ง” ก็เบนไปหา “กรรเจียก” หลานสาวอีกคนหนึ่งของ “นายตัด” ด้วยจุดมุ่งหมายเดิมคือหวังจะได้แผงขายของเนื่องจากตลาดสดตรังมิตรได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้เป็นตลาดสดครบวงจร จนมีผู้ประกอบการต่าง ๆ สนใจมาจับจองพื้นที่ขายของกันมากมาย ทำให้ “ยอดยิ่ง” ต้องใช้ความพยายามในทุกทางเพื่อให้ได้แผงขายของ แต่ก็ไม่สำเร็จเพราะมีคนอื่นจับจองไว้ก่อนแล้ว และอีกเหตุผลหนึ่งคือ “ยอดยิ่ง” ต้องการจะขายปุ๋ยเคมี ซึ่งเจ้าของตลาดไม่สนับสนุน เพราะเขาต้องการให้ผู้ขายตระหนักถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก เน้นวัตถุดิบที่ปลอดภัยและการผลิตในเชิงอนุรักษ์ เพื่อรักษาทรัพยากรและความปลอดภัยของผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม “ยอดยิ่ง” ก็ไม่ได้ลดความพยายาม จนทำให้เกิดความขัดแย้งกับ “ดินดี” หลานชายคนโตของ “นายตัด” ที่รู้ว่า “ยอดยิ่ง” ไม่ได้มีความจริงใจต่อครอบครัวของเขา แต่ทำทุกอย่างเพื่อตนเอง หรือในตอนที่ “นายตัด” มีความต้องการที่จะได้ที่ดินเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน “ยอดยิ่ง” ก็อาสาจะเป็นนายหน้าหาที่ดินให้ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อจะได้ค่านายหน้าจากการซื้อขายที่ดิน แม้ว่าจะต้องแย่งชิงพื้นที่กับนายทุนคนอื่นก็ตาม เขาก็พร้อมที่จะเผชิญหน้าเพื่อให้ได้ที่ดินผืนนั้นมา และจะเรียกค่าตอบแทนนายหน้าอย่างสาสม

การแย่งชิงพื้นที่ในทางธุรกิจถือเป็นภาพสะท้อนของปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมเมือง จนเกิดการแก่งแย่งกันเรียกได้ว่า “ใครดีใครได้” และมีการเอาเปรียบคดโกงกันต่าง ๆ นานา เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ ดังที่นายหน้าที่ดินบางคนหลอกลวงชาวบ้านในชนบทที่ค่อนข้างไม่มีความรู้ทางด้านธุรกิจเกี่ยวกับราคาที่ดิน คือ ให้ราคาต่ำทั้งที่ความเป็นจริงราคาซื้อขายในปัจจุบันเพิ่มขึ้นไปหลายเปอร์เซ็นต์แล้ว แต่ก็เอาราคาเก๋ามาหลอกซื้อเพื่อให้ผู้ซื้อได้กำไร เรียกว่าเป็นการกระทำที่สื่อถึงการขาดคุณธรรมจริยธรรม เอาเปรียบผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากของคนเหล่านั้น เห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันนี้เราจะหามิตรแท้ในเชิงธุรกิจนั้นไม่ได้เลย เพราะทุกอย่างครอบงำด้วยอำนาจของเงินตราและผลกำไร ทำให้คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์และมิตรภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์

4. เมือง: สภาพจิตใจคนในสังคม

เนื้อหาที่สำคัญในนวนิยายส่วนหนึ่ง คือ การเสนอสภาพจิตใจและลักษณะความสัมพันธ์ของคนในสังคม ภาพลักษณ์ของเมืองที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงคือ เมืองเป็นดินแดนที่มีความเจริญทางวัตถุ แต่สภาพจิตใจของผู้คนเสื่อมโทรม กฤษณาเสนอให้อ่านรับรู้ถึงความตกต่ำทางจิตใจของคนในสังคมที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ผู้คนส่วนใหญ่ทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ดังที่ “ปูน” แม่ค้าขายผักในตลาดสดตรังมิตรได้ประสบกับเหตุการณ์โดนโกงทางการค้า เหตุเกิดจากความไว้วางใจ เนื่องจากลูกค้าโทรศัพท์มาสั่งให้ไปส่งผักที่ร้าน เธอก็ให้คนไปส่งแต่เจ้าของร้านกลับไม่จ่ายเงิน บอกว่าขอค้างไว้ก่อนค่อยจ่ายทีหลัง หลังจากนั้นก็

ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้และท้ายที่สุดก็ไม่จ่าย ถือเป็นประสบการณ์ที่สอนให้ “ปูน” รู้ว่าไม่ควรไว้ใจใครอีกต่อไป สอดคล้องกับความเห็นของ โชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์ (2542) ที่กล่าวถึงการดำรงชีวิตแบบตัวใครตัวมัน และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวว่าเป็นสภาพที่ “ทำให้บุคคลบางคนเกิดความรู้สึกสับสน และตั้งคำถามถึงความหมายที่แท้จริงของชีวิต” อย่างไรก็ตาม ในสังคมเมืองก็เชื่อว่าจะมีแต่คนแล้งน้ำใจและขาดคุณธรรมเสมอไป คนที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมก็ยังมีอยู่ ดังที่กฤษณาสร้างตัวละคร “นายตัด” “ฉาน” และ “ดวงแก้ว” ให้เห็นว่าตัวละครเหล่านี้ก็เป็นคนส่วนหนึ่งที่อยู่ในสังคมเมือง แต่เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ทำกิจการด้านการเกษตรด้วยการคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อผู้บริโภคเป็นหลัก โดยการนำหลักการทางการเกษตรทฤษฎีใหม่และแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นการรักษาทรัพยากรรวมทั้งสร้างรายได้และอาชีพให้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ถือเป็นแนวคิดสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านรับรู้ว่าการหันกลับเข้าหาภูมิปัญญาดั้งเดิมอันเป็นรากฐานสำคัญของชนบทนั้น เป็นช่องทางหนึ่งที่จะทำให้คนในสังคมหนีความวุ่นวายจากสภาพปัญหาของสังคมเมือง และใช้ชีวิตอย่างสมถะโดยไม่ต้องแก่งแย่งแข่งขัน ชิงดีชิงเด่นกับคนอื่นในสังคมหรือโลกธุรกิจ อันเปรียบเหมือนน้ำที่จะช่วยผ่อนคลายความร้อนจากแสงไฟอันแผดกล้าได้ นักเขียนหลายคนยังคงให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตแบบชนบทที่ถือว่ามีความยั่งยืนต่อความสัมพันธ์ของมนุษย์ ตรงกันข้ามกับสังคมเมืองที่หล่อหลอมให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น และคุณค่าทางจิตใจในความเป็นมนุษย์ก็ลดต่ำลงเรื่อย ๆ เพราะต่างคนต่างทำเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ดังเหตุการณ์ชิงทรัพย์ที่มีอยู่เป็นประจำ เพราะผู้ก่อเหตุไม่มีงานทำที่มั่นคง และทำเพื่อให้ตัวเองอยู่รอดในสังคม แต่ขาดจิตสำนึกว่าผู้ถูกระทอนยอมได้รับความเดือดร้อนและเป็นทุกข์ การกระทำลักษณะนี้สื่อถึงการขาดคุณธรรมจริยธรรมทางใจของคนในสังคมที่เพิ่มขึ้นทุกวัน

5. ภาพสะท้อนครอบครัว

นวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” เสนอให้เห็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว การได้กลับมาพบกันอีกครั้งของพ่อลูก คือ “นายตัด” และ “ดวงแก้ว” จากที่พลัดพรากกันมาเป็นระยะเวลาร่วม 20 ปี “นายตัด” ได้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของลูกสาวจากที่เคยเป็นคนฟังเพื่อสุรุษสุร่ายกลับเป็นคนที่ใช้จ่ายอย่างอดออมขยันทำงาน และมีความรอบคอบ ชีวิตที่เปลี่ยนไปของดวงแก้วเกิดขึ้นเมื่อเธอได้พบกับ “นายฉาน” ผู้เป็นสามี “ดวงแก้ว” เป็นเพื่อนกับภรรยาเก่าของ “ฉาน” แต่ภรรยาเก่าล้มป่วยและเสียชีวิตไปโดยทิ้งลูกสาววัยเพียงหนึ่งเดือน คือ “ยลโฉม” ให้อยู่กับฉานเพียงลำพัง “ดวงแก้ว” กับ “ฉาน” ตกลงที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน และเธอก็รัก “ยลโฉม” มาก ต่อมา “ดวงแก้ว” ก็ตั้งครรภ์ให้กำเนิด “เด็กชายฉาย” ซึ่งเป็นเด็กที่มีปฏิภาณไหวพริบดี ฉลาด หลักแหลม สร้างสีสันให้ทุกคนในครอบครัว ทำให้ชีวิตครอบครัวของ “ดวงแก้ว” อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข “ดวงแก้ว” และ “ฉาน” เป็นเกษตรกรที่มีแนวคิดในการทำการเกษตรแบบอนุรักษ์ คือ ทำผลผลิตให้ได้คุ้มค่าแต่ก็ต้องรักษาทรัพยากรควบคู่กัน โดยยึดหลักการแบบเกษตรทฤษฎีใหม่และแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาใช้ในการทำอาชีพ หาเลี้ยงครอบครัว

“นายตัด” เป็นเจ้าของตลาดสดตริมิตรมีอิทธิพลกว้างขวาง ผู้คนนับหน้าถือตา เป็นผู้ประกอบการที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เขามุ่งมั่นที่จะพัฒนาตลาดสดให้มีความทันสมัยเป็นตลาดสดครบวงจร และยังสนับสนุนการทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรมากขึ้น โดย “นายตัด” ได้ร่วมมือกับ “ดวงแก้ว” และ “ฉาน” ที่มีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก ในการสร้างผลผลิตเพื่อส่งขายยังตลาดสดตริมิตร เมื่อทั้งสองครอบครัวได้มาพบกันจึงได้ร่วมมือกันทำการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตให้ได้มากที่สุด “นายตัด” ซื้อที่ดินของชวานาที่ไม่มีกำลังเพียงพอที่จะทำ

การเกษตรต่อไป แล้วนำมาแบ่งเป็นส่วน ๆ เพื่อที่จะทำเกษตรแบบผสมผสาน คือ ทำนา ทำสวนผัก และขุดบ่อน้ำเพื่อใช้ในหน้าแล้ง การวางแผนทางการเกษตรของ “นายตัด” ถือเป็นการเตรียมการที่มีความรอบคอบและสร้างผลกำไรที่มีขึ้นในระยะยาวต่อไปได้อย่างดี

“ดินดี” เป็นตัวละครเอกอีกตัวหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง เขาเป็นหลานชายคนโตของ “นายตัด” และเป็นคู่ปรับตัวสำคัญของ “นายตัด” ตลอดทั้งเรื่อง “ดินดี” มีหน้าที่คอยติดตามและดูแล “นายตัด” รวมทั้งเป็นหูเป็นตาให้กับ “นายตัด” ในการตรวจตราดูแลตลาดสดตรีมิตร

“ยลโฉม” คือเด็กสาวที่ค่อนข้างมีปมในใจ เนื่องจากเธอเป็นลูกติดพ่อที่มาอยู่กับแม่ใหม่คือ “ดวงแก้ว” ทั้งที่ “ดวงแก้ว” ก็มอบความรักความอบอุ่นแก่เธอเป็นอย่างดี แต่ “ยลโฉม” ก็ยังไม่สนิทใจที่จะรับทุกอย่างจาก “ดวงแก้ว” เพราะเธอคิดว่าไม่ใช่สายเลือด และเมื่อได้มาพบกับ “นายตัด” ความรู้สึกนี้ก็ยิ่งเพิ่มขึ้นในใจของ “ยลโฉม” เมื่อ “นายตัด” จะโอนทรัพย์สินของตนให้กับ “ดวงแก้ว” และหลานทั้งสองคน คือ “ยลโฉม” และ “เด็กชายฉาย” “ยลโฉม” จึงได้ตัดสินใจบอกความจริงให้ทุกคนรู้ว่าเธอไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของ “ดวงแก้ว” เพราะเธอไม่ยอมรับมรดกที่คิดว่าตนเองไม่มีสิทธิ์มาไว้ในครอบครอง กฎหมายสร้างตัวละครตัวนี้ให้ผู้อ่านรับรู้ได้ถึงคุณธรรม จริยธรรมภายในจิตใจที่ถือว่าหาได้ยากยิ่งสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่มักยึดติดกับอำนาจของเงินตราเป็นสำคัญ แต่ “ยลโฉม” ไม่ยึดติดกับวัตถุเธอคิดว่าการพอใจในสิ่งที่มีและเป็นอยู่ต่างหากคือความสุขที่แท้จริงของชีวิต

การดำเนินเรื่องโดยการให้ความรู้ทางการเกษตร และเสนอคุณค่าของอาชีพเกษตรกรรมผ่านเรื่องราวของครอบครัวเกษตรกรหัวก้าวหน้า ที่ดำเนินรอยตามแนวพระราชดำริโดยยึดหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ และ แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก ดำเนินเรื่องไปพร้อมกับครอบครัวของเศรษฐีเจ้าของตลาดสดสมัยใหม่ ตัวละครเป็นผู้มีน้ำใจ มีคุณธรรมจริยธรรม สำหรับข้อคิดที่ได้คือการเชิดชูคุณธรรมของผู้ประกอบการด้านเกษตรและตลาดสด ที่ต้องการให้บุคคลทั้งสองกลุ่มนี้เป็นต้นแบบที่ดีให้กับสังคมต่อไป แก่นของนวนิยาย เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องความรักหรือการแย่งชิงมรดก แต่เป็นเรื่องของเจตนารมณ์ที่จะรักษาผืนแผ่นดินให้อุดมสมบูรณ์ และ “สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพด้วยความซื่อสัตย์และจริงใจ ยึดประโยชน์สังคมเหนือประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง” (น้ำเล่นไฟ, ออนไลน์) ดังตอนที่ “นายตัด” วางแผนการทำเกษตรในที่ดินผืนใหม่ โดยได้ทำการจัดแบ่งพื้นที่เพื่อผลประโยชน์ต่อทุกคนที่ร่วมกันทำงาน ว่า

ส่วนที่ 1 ใช้ขุดสระน้ำประจำไร่นา เพื่อเก็บกักน้ำในหน้าฝน เลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำก็ได้ แล้วก็ใช้ปลูกพืชในหน้าแล้ง ส่วนที่ 2 เอาไว้ทำนาเลี้ยงครอบครัว ส่วนที่ 3 เอาไว้ทำเกษตรผสมผสาน เช่น ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผลเป็นต้นว่า กล้วย มะพร้าว กระท้อน มะม่วง ไว้ตามขอบสระ แซมด้วยผักสวนครัว พืชสมุนไพรเอาไว้เป็นอาหารและรายได้ประจำวัน ส่วนที่ 4 ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ (กฤษณา อโศกสิน, 2553 : 284)

การผสมผสานกันระหว่างความรู้เชิงวิชาการด้านการเกษตรกับบทบาทของตัวละคร ที่มีทั้งความขัดแย้ง ความรัก และการแย่งชิง ถือเป็นความลงตัวที่สร้างความโดดเด่นให้กับนวนิยายเรื่องนี้ ด้วยลีลาภาษาที่ใช้ในเรื่องมีความสละสลวย สร้างอารมณ์ให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความในใจของตัวละครได้อย่างดี ดังตอนที่ “ยลโฉม” ได้บอกความจริงกับ “ยอดยิ่ง” แฟนหนุ่มของเธอ ถึงความเป็นจริงว่าเธอไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของ “ดวงแก้ว” และไม่มีสิทธิ์ในตลาดสดตรีมิตร เพราะ “ยลโฉม” รู้ดีว่า “ยอดยิ่ง” เข้ามาคบกับเธอเพื่อหวังผลประโยชน์ ความว่า

“ถ้าโฉมจะบอกพี่ว่าโฉมไม่ใช่ลูกแท้ ๆ ของแม่ดวงละ พี่จะว่ายังไง”
“ว่าไงนะโฉม หมายความว่ายังไง”
“ก็หมายความว่า โฉมเป็นลูกของแม่คนแรก ภรรยาคนแรกของพ่อไงละ
พี่ก็พอจะรู้ใช่ไหมว่าพ่อก็มีภรรยาสองคน”
“ภรรยาคนแรกชื่อยินดี...นั่นแหละคือแม่แท้ ๆ ของโฉม แต่ก็เสียไปตั้งแต่โฉมได้
เดือนกว่า แม่ดวงแก้วก็เลยเลี้ยงมา...เลี้ยงเต็มที่จนถึงเดี๋ยวนี้”
“ฉะนั้น โฉมก็ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับตลาดตรีมิตร” (467)

คำพูดของ “ยลโฉม” แฝงไปด้วยความขมขื่นที่ทับซ้อนกันอยู่ ความรู้สึกแรก คือ เสียใจที่ตัวเอง
ไม่ได้มีแม่ผู้ให้กำเนิดคอยเคียงข้าง และรู้สึกไม่สนิทใจที่จะรับของทุกอย่างจากแม่ “ดวงแก้ว” เพราะ
เธอไม่ใช่ทายาทที่แท้จริง ความรู้สึกที่สอง คือ เสียใจที่คนรักไม่ได้รักเธอด้วยความจริงใจ แต่หวังเพียงแค่
ผลประโยชน์ที่จะได้รับโดยการให้เธอเป็นสะพานข้ามไปเท่านั้น ความรู้สึกภายในใจของ “ยลโฉม” จึงเปี่ยม
ล้นไปด้วยความขมขื่น ยิ่งเมื่อเห็นปฏิกริยาที่เปลี่ยนไปของ “ยอดยิ่ง” เมื่อรู้ความจริงว่าเธอไม่มีสิทธิ์ใน
ตลาดตรีมิตร ก็ยิ่งสร้างความเสียใจแก่เธอมากขึ้น กฤษณาถ่ายทอดความรู้สึกของตัวละครตัวนี้ให้ผู้อ่าน
รับรู้ได้ถึงอารมณ์ในเบื้องลึกของเด็กสาวคนหนึ่งที่ต้องพบกับเรื่องราวระทึกใจ การสร้างตัวละครให้มี
พื้นฐานที่มีปัญหาในใจด้านปัญหาครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของการสะท้อนปัญหาจากสถาบันหลักทาง
สังคม แม้ว่า “ยลโฉม” จะไม่ได้เป็นเด็กมีปัญหาและขาดความอบอุ่นแต่ความรู้สึก ลึก ๆ ก็ยังคงมีปมด้อย
ด้านครอบครัวอยู่ อย่างไรก็ตามการสร้างตัวละครให้มีความอ่อนไหวควบคู่ไปกับเนื้อเรื่องที่หนักหน่วงด้าน
การแข่งขันการทำธุรกิจ คือ การแย่งชิงพื้นที่เพื่อทำการค้าในตลาดสดตรีมิตร ดังที่ “ยอดยิ่ง” กำลัง
พยายามทำให้ได้มาเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า จึงถือเป็นความสมดุลที่สร้างสีสันให้เนื้อเรื่องมีความ
น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ความตรงข้ามที่นำมาซึ่งความเข้าใจในตอนท้ายเห็นได้จากตัวละครคู่เอก คือ “ยลโฉม” และ
“ยินดี” ที่แต่ก่อนเคยเป็นคู่ปรับกันมาตลอด แต่เมื่อ “ยลโฉม” ต้องมาประสบกับความผิดหวังในความรัก
จาก “ยอดยิ่ง” ที่ไม่ได้มีรักจริง จนสร้างความเสียใจให้แก่ “ยลโฉม” “ยินดี” ก็ได้เห็นถึงความเป็นผู้ใหญ่
ที่มีอารมณ์อ่อนไหว เขาเห็นใจเธอมากและเห็นถึงความดีที่มีในตัว “ยลโฉม” คือ ไม่เห็นแก่ทรัพย์สิน
เงินทอง เธอปฏิเสธที่จะรับมรดกจาก “นายดัด” เพราะคิดว่าไม่ใช่ทายาทที่แท้จริงไม่สมควรได้รับ ทำให้
“ยินดี” เห็นใจและหันหน้าเข้าหา “ยลโฉม” พุดคุยปรับความเข้าใจ รวมทั้งปลอมใจจนเกิดเป็น
ความเห็นอกเห็นใจกัน และทำให้ปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองเปลี่ยนไปกลายเป็นความรัก การโอนอ่อนผ่อนตาม
กันจากร้อนเข้าหาเย็นดังน้ำเข้าหาไฟ ย่อมทำให้เรื่องเลวร้ายกลายเป็นเรื่องดีได้และสงบลงในที่สุด

ความรักความผูกพันที่เกิดขึ้นในครอบครัวเปรียบเหมือนกำลังใจที่ทำให้คนในสังคมดำรงชีวิตอยู่
อย่างมีความหวัง และพร้อมที่จะเผชิญกับทุกปัญหาในชีวิต ความผูกพันของ “ยลโฉม” กับ “ดวงแก้ว”
แม้จะไม่ใช่แม่ผู้ให้กำเนิด แต่ความผูกพันก็ทำให้ “ดวงแก้ว” รัก “ยลโฉม” ไม่น้อยกว่าลูกที่ให้กำเนิด
คุณค่าของความรู้สึกของตัวละครในเรื่องนี้ สื่อให้เห็นถึงความงดงามทางจิตใจของตัวละครที่ผู้แต่งต้องการ
นำเสนอคุณค่าที่มีอยู่จริงในสังคม และภาพที่ผู้แต่งสื่อนี้ก็บ่งบอกถึงความงดงามที่มีอยู่ในสังคมซึ่งเกิดจาก
ความรักความผูกพันในครอบครัว อันเป็นภาพลักษณ์ในเชิงบวกที่เริ่มต้นจากคนในครอบครัว อีกทั้งคุณค่า
ที่เริ่มจากครอบครัวย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีของการดำรงชีวิตในสังคม และส่งผลให้ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างมี
ความสุข

บทสรุป

ภาพลักษณ์สังคมเมืองที่กฤษณาเสนอในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” มีทั้งภาพลักษณ์ในเชิงบวกและเชิงลบ ภาพลักษณ์ในเชิงบวกของเมืองเห็นได้จากการวาดฝันของคนชนบทที่มุ่งมั่นเข้าสู่เมืองด้วยความหวังว่าเมืองคือโอกาสและความก้าวหน้าทางธุรกิจ จึงทำให้หลายคนทิ้งอาชีพการเกษตรและมาหางานทำในเมือง เมืองจึงเป็นแดนแห่งความหวังของคนชนบท ภาพความรักความผูกพันของคนในครอบครัวและความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นภาพที่งดงามอันเกิดจากสถาบันหลักของสังคม ในนวนิยาย “น้ำเล่นไฟ” สื่อให้เห็นว่าความเข้าใจกันของตัวละครเป็นคุณค่าที่งดงามของสังคมที่ยังคงมีอยู่ แม้ว่าสังคมรอบข้างจะแก่งแย่งแข่งขัน แต่หากคนในครอบครัวมีความรักความเข้าใจ เราก็สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ด้วยความมั่นคงด้วยพลังใจที่เข้มแข็ง

ภาพลักษณ์ในเชิงลบที่เห็นคือในสังคมเมืองซึ่งมีผู้คนหลากหลายสาขาอาชีพ แต่ขาดการมีมนุษยสัมพันธ์แบบเหนียวแน่น เป็นเพียงความสัมพันธ์แบบผิวเผิน ดำรงชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่เกื้อกูลช่วยเหลือกัน ผู้คนแล้งน้ำใจและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญ สภาพสังคมเมืองเป็นสังคมที่มีการแข่งขัน วัดคุณค่าและความสำเร็จของคนด้วยวัตถุ คนในสังคมเมืองจึงมีเป้าหมายตรงกันคือ การสร้างความเจริญก้าวหน้าทางทรัพย์สิน เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับและมีพื้นที่ในสังคมมากขึ้น แข่งขันกันจนบางครั้งถึงกับทำร้ายผู้อื่นเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ โดยไม่เกรงกลัวต่ออำนาจของกฎหมายบ้านเมืองแต่อย่างใด สังคมวัตถุนิยมให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจิตใจน้อยลง เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางธุรกิจของนักลงทุนต่าง ๆ ที่มีเหตุการณ์ลอบยิงเพื่อตัดคู่แข่งทางการค้า หรือการลักลอบวางเพลิงบริษัทคู่แข่ง เป็นต้น เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำในสังคมที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของคนในสังคม ความรู้สึกที่ผู้ถูกกระทำได้รับคือความเสียใจจากการสูญเสีย ส่วนความรู้สึกทางจิตใจที่เห็นได้จากผู้กระทำคือความโหดร้ายรุนแรง อันไร้ซึ่งคุณธรรมของความเป็นมนุษย์ รับรู้ได้ถึงความตกต่ำด้านจิตใจของคนในสังคม ซึ่งความเป็นจริงน่าจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากกว่าการจ้องทำลายกัน นอกจากจะไม่เกิดผลดีแล้วยังทำให้เกิดการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ และส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเป็นวงจรรูปไป

สังคมเมืองยังคงเป็นสังคมที่มีการแบ่งแยกชนชั้น มีนายทุนที่คอยเอาเปรียบ มีการแก่งแย่งแข่งขันในทางธุรกิจ และมีภัยอันตรายรอบด้าน สภาพจิตใจของคนในสังคมมีความเห็นแก่ตัว แล้งน้ำใจ ดำรงอยู่แบบตัวใครตัวมันเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะทางสังคมเมืองเช่นนี้มีมาช้านาน จึงกล่าวได้ว่าไม่มีอะไรแปลกใหม่ที่สะท้อนถึงภาพลักษณ์ทางสังคมเมืองที่เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่ากฤษณาได้ถ่ายทอดให้ผู้อ่านรับรู้ถึงคุณค่าทางปัญญาที่ชัดเจนว่า การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขแบบยั่งยืนนั้นคือการไม่ยึดติดกับวัตถุมากเกินไป หนทางหรือแบบอย่างของบรรพบุรุษที่ใช้ชีวิตแบบสมถะ ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย พอดีและพอเพียง ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่ต้องคร่ำเคร่งกับการแข่งขันทางธุรกิจดังที่คนในสังคมเมืองเป็นอยู่ทุกวันนี้ คุณค่าทางวรรณศิลป์ที่ผู้แต่งบรรจงสร้างขึ้นเห็นได้จากการนำความรู้ทางวิชาการด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่และแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เสนอคุณค่าด้านอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของสังคมไทย ประกอบกับการสร้างสรรค์ตัวละครของผู้แต่งให้มีชีวิตชีวาและสร้างสีสันให้เนื้อเรื่อง ซึ่งมีทั้งความขัดแย้ง ความรัก การแย่งชิง ความหลากหลายทางอารมณ์ของตัวละครที่ผู้แต่งถ่ายทอดผ่านภาษาอันเรียบง่าย ชวนให้ติดตามความเป็นไปของตัวละครซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดก้าวหน้า และมุ่งมั่นพัฒนาอาชีพการเกษตร ประกอบกับการดำเนินการด้านธุรกิจตลาดสด สร้างความกลมกลืนให้เห็นถึงความเกื้อกูล

และการวางแผนเพื่อการพัฒนาที่มั่นคง ถือเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ประกอบการเกษตรในสังคมไทย ที่จะพัฒนาอาชีพและฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นชีวิตที่มีความสุขและยั่งยืนจึงไม่ได้เป็นชีวิตของคนในสังคมเมืองดังที่คนในชนบทขาดฝันไว้ ภาพลักษณ์สังคมเมืองยังปรากฏให้เห็นเหตุการณ์อันเลวร้าย อยู่ไม่เว้นแต่ละวัน แต่ชีวิตที่จะมีความสุขอย่างยั่งยืนคือ การรู้จักจุดยืนของตัวเอง ความพอเพียง และไม่ยึดติดกับวัตถุฐานะจะเป็นหนทางที่นำความสุขสู่มนุษย์ทุกคนขึ้นอาชีพในยุคของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา อโศกสิน. (2553). *น้ำเล่นไฟ*. กรุงเทพมหานคร : เพื่อนดี.
- คำรพ ทันศรี. (2541). *คำพิพากษา และ เวลา : การวิจารณ์เชิงปรัชญา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (สายวรรณคดี). ปัตตานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เจตนา นาควัชร. (2520). “วรรณคดีวิจารณ์และวรรณคดีศึกษา”, ใน *วรรณไวทยาการ (วรรณคดี)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- โชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์. (2542). *การวิเคราะห์สังคมไทยจากเรื่องสั้น ในนิตยสาร ช่อกระเจต ช่วง พ.ศ. 2535-2539*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523). *นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)*. กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์.
- น้ำเล่นไฟ*. (10 มีนาคม 2562). สืบค้นจาก <http://www.pr-thailand.net>.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. (2543). *วิเคราะห์รสวรรณคดีไทย*. กรุงเทพมหานคร : ศยาม.
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (10 มีนาคม 2562). *นวนิยายน้ำเล่นไฟ*. สืบค้นจาก <http://www.pr-thailand.net>.
- วิทย์ ศิวะศรียนนท์. (2541). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : ธรรมชาติ.
- อารีญา หุติณทะ. (2539). *ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย ระหว่างพุทธศักราช 2534-2536*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต วรรณคดีเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.